

12. НАШЕТО СЕМЕЙСТВО

Ще завърша спомените си с разказа за нашето семейство.

Създаването на семейство, отглеждането и възпитанието на децата са най-важните неща, които според мен осмислят живота на човека. Струва ми се, че това е най-важната мисия на човека на този свят.

Сега, когато се обръщам назад в годините, когато свързах живота си с Юлия и поставихме началото на нашето семейство, виждам, че животът ни беше изпълнен с много радост и приятни изживявания най-вече в семейството.

Виждам също, че животът на семейството ми до голяма степен се е определял от моята работа и задълженията ми като офицер от ВМС. Това не винаги е било най-доброто за семейството. Но същевременно съм чувствал подкрепа, особено на Юлия, независимо от трудностите и ограниченията. Тя винаги беше с мен, даже в ущърб на нейното професионално развитие.

Вече посочих, че когато се завърнахме окончателно във Варна и децата бяха отраснали, тя дълги години не можеше да бъде назначена за редовна учителка. Преди всяка учебна година подавахме молба за назначаване на обявените свободни места, но от 1973 до 1980 г. това не се случи. През учебната година следяхме за места за временно заместване. Тя винаги се съгласяваше и беше назначавана понякога за седмица-две и даже за няколко дни.

Търсехме и друга работа, но учителската професия беше на първо място.

Помня, че по едно време работеше като коректор в издателството на вестник „Народно дело“. Работата ѝ завършваше след 23 – 24 часа и всеки ден я посрещах пред печатницата.

При подаване на документите си за пенсиониране през 1997 г. имаше две трудови книжки с множество записи от различни училища.

Ще припомня, че Юлия беше завършила Учителския институт във Варна за прогимназиална учителка, когато бяхме в Ленинград, тя завърши няколкомесечен курс за следдипломна квалификация по руски език за чужденци в Ленинградския университет, а също завърши курс за повишаване на квалификацията на преподаватели по руски език в Ленинградския институт за усъвършенстване на учителите. Владееше отлично говоримо и писмено руски език.

Една от причините да не бъде назначавана беше, че няма три години учителски стаж на село. Вече през 70-те години нямаше как да направи такъв стаж на село.

Бяхме се отчаяли, че не може да бъде назначена на постоянно място.

Много приятели ме съветваха да намеря някой влиятелен човек, който да помогне. И двамата бяхме в това отношение идеалисти и смятахме, че тя има достатъчно основания да бъде назначена и няма нужда да се търсят други начини за назначаване, освен по общоприетия ред. Даже си спомням, че нейни колежки я съветваха да се обърне по малко „по-специален начин“ към чиновничката в Отдел „Просвета“, защото назначаването много зависело от нея.

Разбира се, не го направихме и тя продължаваше да замества и събира „капка по капка“ трудов стаж.

Едва през 1980 г., когато се убедихме, че нещата няма да се случат, аз реших да се обърна към един мой съвипускник от Морско училище, който заемаше важна длъжност в местната власт. Едва тогава беше назначена на постоянно място в Руското училище (сега Средно училище с езиково обучение „А. С. Пушкин“).

В онези години Руското училище се ползваше с авторитет във Варна. В него даже децата в 1 клас се приемаха с някакъв изпит, поради многото желаещи да учат там. Обучението от 1 до 4 клас беше целодневно. Сутрин се провеждаха занятия по учебната програма, а следобед имаше задължителни занимания под ръководството на втори учител за изучаване на учебния материал, за отдих и др. Децата започваха изучаване на руски език още от 1 клас. В по-горните класове някои от предметите се изучаваха на руски език.

Въпреки че Юлия имаше правоспособност за прогимназиална учителка, тя беше назначена за втора учителка в началните класове. Организацията на учебната работа в Руското училище беше такава, че един учител, като започне с определен клас от 1 клас, заедно с колежката си го обучават до 4 клас заедно. За 4 години тя опознаваше децата и техните родители много добре. На нея работата с децата много ѝ харесваше и тя продължи да работи в Руското училище 16 години.



*Юлия с един от
многото класове,
на които е преподавала
в Руското училище*

Тя обичаше работата си и беше всеотдайна. Всеки ден вечерта, като се прибереше от училище, разказваше как е минал денят. Аз постепенно научавах имената на повечето ученици, без да съм ги виждал. Тя живееше с работата си. Търсеше различни нови неща, които да използва в обучението на децата. Децата я обичаха и уважаваха. Тя познаваше много от родителите и бабите или дядовците на децата и се разбираше добре с тях. Имах впечатление, че те много я уважаваха, защото, когато сме срещали някои родители на деца, даже след като тя не им преподава, те винаги се отнасяха уважително към нея. Струва

ми се, че през последните години от работата си тя преподаваше на децата на бивши нейни ученици.

С нейния характер, спокойствие и внимателно отношение към всички тя според мен беше родена за учителка. Това беше най-подходящата за нея професия.

Разбира се, случваха се и някои неприятни случаи, но тя със своята тактичност и търпение е успявала винаги да се справи с проблемите.

Тя добре се разбираше с колежките си, особено с тези, с които заедно провеждаха обучението на определен клас.

От споделяното с мен за работата и средата в училището останах с впечатление, че там много от учителките са руски гражданки, обикновено женени за българи. Те са се ползвали с определено положение, особено когато дълги години директор на училището беше тяхна съгражданка.

Юлия беше приятелка с много от тях, но все пак е съществувало понякога напрежение между учителите на тази основа.

След 1989 г. в България както навсякъде, така и в училищата започнаха някои промени, които бяха прибрзани и недостатъчно обосновани.

Запомнил съм нейното отношение към постъпката на своя колежка, член на някой от Земеделските съюзи, заемаща важна политическа позиция, която казала на колежките си, че има решение на някакъв политически орган да се „изхвърлят“ от учебниците уроците за Христо Ботев и някои други подобни уроци.

Струва ми се, че оттогава започнаха някои негативни явления в училището, които продължиха в годините, с които Юлия не можеше да се примири.

Запомнил съм, че когато работеше в училището, тя обръщаше особено внимание на облеклото си. По принцип тя винаги обичаше да се облича добре, без да бъде екстравагантна. Обичаше различни аксесоари към облеклото, като шалчета, украшения и други. Всеки ден, когато отиваше на работа, имаше нещо различно в облеклото си. Тя ми е разказвала, че децата винаги са забелязвали новото в облеклото и със своята детска откровеност са споделяли с нея това.

Мисля, че това нейно отношение към външният си вид не беше никаква същност, а просто така е възпитана в семейството си от малка, а сега оценяваше, че начинът на обличане и външният вид на учителката имат своето възпитателно въздействие за учениците.

Тук ще вмъкна един любопитен факт от детските години на Юлия. Родителите ѝ пазеха вестник „Варненска поща“ от 10 май 1938 г., където има дописка със заглавие „Първият конкурс за добре отгледани деца в гр. Варна“. Има и снимки на децата спечелили призови места. Там е написано нейното име Юлиана и се вижда на снимката едно бебе на 1 година, облечено с бяло костюмче, с черна коса и бяло лице, сред победителите в конкурса.

Мога да разкажа още много неща за работата ѝ в Руското училище, но през тези 16 години тя имаше определено самочувствие и удовлетвореност от работата.



*Конкурс за най-добре
гледано бебе във Варна
през 1938 г. Последното
седнало момиченце е
Юлия*

За съжаление, както често се случва в живота, „за благодарност“ през 1996 година, вече в условията на демокрацията, изненадващо тя беше съкратена и освободена от работа в Руското училище.

Ще отбележа, че през следващата година тя навършваше 60 години и можеше да се пенсионира и това беше мотивът на директора да я освободи от работа. За да се пенсионира, на нея обаче не ѝ стигаха 6 месеца трудов стаж. Това, разбира се, го знаеше директорът, но въпреки това я съкрати. Вече беше отпаднало от законите защитата от съкращаване 1 или 2 години преди придобиване на право за пенсиониране и не можеше да се търсят никакви законови права.

Това много ни огорчи, особено нея. Аз се мъчех да я успокоявам, че ще намерим начин да придобие липсващия ѝ трудов стаж и да не преживява много този случай. Нямаше как да се приеме такова несправедливо отношение към нея. Бих могъл да напиша още нещо за този случай, но няма смисъл. Той показва още един път как започна да се прилага „демокрацията“ на практика в живота.

Оказа се, че както в началото на своята учителска дейност беше трудно да се намери работа, така и след като имаше повече от 19 години учителски стаж беше не по-малко трудно да се намери работа. Ходихме с нея в няколко училища, които бяха обявили подходящи свободни места за учители, но под един или друг предлог директорите „съжаляваха“, че не могат да я назначат.

Поредното училище, което беше обявило свободно място, беше Основно училище „Черноризец Храбър“. Юлия преди много години беше замествала в това училище. Когато отишла при директора, на когото съм запомнил само фамилията, Костадинов, тя му разказала за случая и той с разбиране към нейното положение решил да я назначи за недостигащите месеци трудов стаж за пенсия. Той бил възмутен от отношението на неговия колега от Руското училище. Директорът беше сравнително млад човек. Ние бяхме много доволни, че има и такива млади хора, които подхождат човешки към проблемите на другите.

През лятото на 1997 г. Юлия придоби необходимия педагогически трудов стаж от 20 г. и се пенсионира. Въпреки това тя дълго време не можеше да

забрави обидата, която получи от директора на Руското училище. С благодарност дълги години си спомняхме за директора на ОУ „Черноризец Храбър“ господин Костадинов и за неговото отношение към нашия проблем.

Трябва да отбележа, че пенсията на жена ми след 20 г. педагогически стаж беше минималната за 1997 г. Даже изчислената пенсия беше по-малка от минималната и затова до края на живота си получавахме минимална пенсия. Пиша за този факт не затова, че семейството ми е имало финансови затруднения, а за да се види какво е положението на хилядите учители пенсионери през онези години.

И като стана дума за финансите на нашето семейство, ще кажа, че много е важно в едно семейство как се управляват финансовите средства. Първо ще посоча, че нашите доходи бяха само от работата ни, а по-късно – от пенсиите.

Не знам как се случи от началото на съвместния ни живот с Юлия, но тя беше „финансистът“ на семейството ни. Аз бях свикнал, като получа заплата, да оставя някаква малка сума за лични нужди, а останалите пари ги давах на Юлия. Тя, като получи заплата си, казваше колко е получила, но това беше просто за информация, а не че аз исках да го знам. Парите се събираха на едно място и разходването в ежедневието се извършваше главно от Юлия. Ако възникваше необходимост от някакви по-скъпи покупки, обсъждахме това заедно. Аз не се интересувах от това има ли някакви спестени пари, но тя винаги ми казваше какво е успяла да спести през месеца. Тя много добре се справяше с управлението на семейни финанси. Пословична беше с това, че не можеше да търпи, ако има да дава на някого пари. Освен това както тя, така и аз не обичахме да правим каквито и да е заеми. Доколкото си спомням, заем от банка не сме вземали никога.

В интерес на истината в първите години на семейния ни живот, когато работех само аз, сме вземали малки заеми от нейните родители, които сме връщали още при получаване на следващата заплата.

Иначе мога да кажа, че в някои редки случаи, особено когато нараснаха разходите на цялото ни семейство, сме изпитвали леки финансови затруднения, но сме намирали начин да ги решаваме.

Живели сме сравнително скромно, но не сме се ограничавали почти от нищо. Това е благодарение уелото управление на финансите ни от Юлия.

Като разказвам за семейството ни, искам да подчертая, че семейният уют, който имахме, се дължеше на всички в семейството, но главно на Юлия. Тя много държеше на чистотата и реда въщи. Нищо че беше тиха и не властна натура, винаги намираше начин да накара мъжката част на семейството да пазим чисто и подредено. Държа да кажа, че аз не помня Юлия да е повишавала глас нито на децата, нито на мен.

Юлия много обичаше цветя и въщи, на балконите и в стаите, имахме много цветя, за които се грижеше с удоволствие. Цветята създаваха много приятна обстановка въщи.

Тя умееше да готви различни ястия и особено по празници проявяваше изобретателност и ни изненадваше с нещо специално, а също с приятната обстановка въщи.

Наистина, както се казва, тя поддържаше огъня на семейното ни огнище. Разказвайки за Юлия, искам да кажа, че тя обичаше много да чете. Винаги когато нямаше никаква друга работа въщи, вземаше поредната книга и четеше. Особено след като се пенсионира, книгата беше винаги на масата и при първата възможност я четеше. Въщи имаме богата библиотека с книги с различно съдържание, но не малка част са художествена литература, в това число и класическа литература. По-голяма част от тях тя беше прочела. Предишни години тя вземаше постоянно книги от Градската библиотека, откъдето е вземала още като ученичка.

След пенсионирането си вземаше книги от библиотеката на Читалище „В. Левски“, която е недалеч от нашия дом. Тя имаше там няколко картона със записи за книгите, които е вземала и прочела. Тя обичаше да споделя за прочетеното и нерядко ме е заинтригувала и аз да прочета някоя книга. Признавам си, че художествена литература четях рядко. Една от причините за това е компютърът, а също и това, че през целия си живот ме е интересувала литературата по специалността ми.

Юлия обичаше да чете книги, свързани с историята. Тя познаваше много добре историята като наука. Това беше една от специалностите ѝ като учителка. Аз и децата винаги сме търсели нейната помощ по въпроси от историята.

Нейните интереси бяха разностранни и тя четеше най-различни книги.

Имаше обаче един „недостатък“. Не се интересуваше от компютъра. Въпреки моето желание да ѝ помогна да работи с компютър и да използва Интернет тя въобще не намираше смисъл от това. Може би беше права. Особено когато говорим за четенето на книги или използването на компютъра за четене или получаване на информация.

В по-младите години ние обичахме да пътуваме и да се запознаваме с нови места. Това се отнася особено за нея. Тя през 80-те години ходи на няколко организирани екскурзии със свои приятелки, основно в Съветския съюз. При една от екскурзиите посети Кавказките републики. Разказите ѝ за посетените природни и исторически забележителности бяха много интересни. При друга екскурзия посети Прибалтийските републики, при трета Азиатски републики. Много ярки впечатления имаше от Киев. Една от екскурзиите, която много ѝ хареса, беше по черноморското крайбрежие на Съветския съюз с луксозния за времето си пътнически кораб „Дмитрий Шостакович“. Екскурзията беше през лятото и морето е било много спокойно. Корабът беше сравнително голям (близо 10000 тона), но все пак, когато има вълнение, не е приятно. Естествено, че при посещението в Одеса тя била посрещната и гостувала на приятелката си от ученическите години Лена и на семейството ѝ, с което се познавахме много добре.

Юлия ходи и на екскурзия в Унгария и беше силно впечатлена от забележителностите на Будапеща.

През тези години аз още служех в армията и беше малко трудно да ходим заедно на тези екскурзии.

В нашия живот с Юлия грижите за израстването и възпитанието на синовете ни Валерий и Пламен бяха на първо място сред приоритетите ни.

Ще разкажа накратко за тях и техните семейства.

След завръщането ни от Ленинград през 1973 г. Валерий продължи обучението си в IV езикова гимназия с руски език, а Пламен в V клас на училище „Г. С. Раковски“, което е в съседство с блока, в който живеем. След завършване на VII клас и Пламен продължи обучението си в IV езикова гимназия. И двамата знаеха много добре руски език.

*Валерий и Пламен
заедно с майка*



Някакви особени проблеми с учението и поведението им не сме имали. Те не бяха отличници, но се справяха с учението нормално. Разбира се, ние с Юлия им оказвахме помощ, когато беше необходимо.

Спомням си, че двамата учеха по различен начин. Валерий се стараеше да научи всичко, което трябва, но беше свикнал да разказва, най-често на майка си, уроците си, за да е сигурен, че ги е научил.

Пламен, обратно, бързо научаваше уроците си и бързаше да излезе да играе с приятелите си. Когато го питахме „научи ли си уроците?“, винаги казваше, че е готов. Разбира се, не винаги това беше така.

В двора на училището със съучениците си най-често играеха футбол. Спомням си един път Пламен се прибирал от играта и като позвъни на вратата, го посрещнах и видях, че подметките и на двете му обувки бяха се отлепили. Голямо ритане на топката е било!

Той беше по-активен, да не кажа по-палав, от брат си. Спомням си, че като малък, на 2 – 3 години, често го разхождаше бабата на майка му, баба Мара. Тя се движеше бавно, а той искаше да вървят по-бързо, и често ѝ казваше „бабо, дръж ме, ще бягам“.

Докато учеха в прогимназията, синовете ни имаха и други интереси извън учението.

Валерий от малък проявяваше интерес към пощенските марки. Към това го насочи дядо му Христо, бащата на Юлия. Той през целия си живот е работил почти само в пощите и също се интересуваше от пощенските марки.

Валерий от началото просто събирал марки, а след това, когато беше в прогимназията, се записа в Кръжок по филателия. Колекционираше марки

главно на тема кораби. Участва в няколко филателни изложби, където колекцията му получаваше отличия. По-късно към филателията се добави и интерес към нумизматиката. Този интерес също беше провокиран от дядо му.

Това хоби към марките по темата кораби, море и разни морски истории, отразени с марки, остана и по-нататък през годините. Ще прескоча напред във времето и ще кажа, че през 2017 година той издаде книга, посветена на тази тема „Пощенският камък и ...други морски филателни истории“.

Покрай брат си и Пламен за известно време събираше марки. Неговата тема беше „Локомотиви“. И той участва с колекцията си в изложби и също се представяше добре.

Освен това той участваше и в кръжок по ракетомоделизъм. С една от ракети си участва в някакво състезание в друг град. Беше се класирал на призово място и беше получил някаква награда.

По-късно в гимназията със свои приятели бяха се увлекли по снимането на кино. Дори по собствен сценарий бяха снели нещо, но това хоби е много скъпо и трудно и мисля, че премина бързо. Затова пък увлечението по музиката беше трайно. Единият му приятел Юри, въпреки че по-късно завърши право, продължи да се занимава с музика.

Пламен особено се интересуваше от електронна музика. Интересът му се засили в края на 70-те години, когато стана популярен френският композитор на електронна музика Жан Мишел Жар. Покрай него и аз станах любител на електронната музика.

Той има голяма колекция от грамофонни плочи, касетки и компактдискове не само с електронна, но и от други жанрове музика.

Валерий завърши гимназия през 1977 г. и без да сме му оказвали някакво влияние с майка му, той реши твърдо, че иска да учи в Морско училище. Ние го съветвахме да кандидатства и във ВМЕИ – Варна, но той казваше, че дори и да не го приемат сега в Морско училище, ще кандидатства пак през следващата година.

Честно казано, с майка му се колебаехме дали е добре за него да става военен. Той беше малко притеснителен и това ни караше да се колебаем в подкрепата си да учи в Морско училище. Но желанието му за това беше много голямо. Той беше приет в ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“ по специалност „Морски свръзки“.

Обучението по тази специалност, както и по другите технически специалности, беше трудно. Той полагаше много труд и старание и завърши успешно Морско училище през 1982 г.

В онези години присвояването на първото офицерско звание (лейтенант) на випускниците от всички висши военни училища се извършваше на едно място, като преди деня на тържеството всяко училище начело с Началника на училището извършваше пеши поход в рамките на няколко дена по отделен маршрут. Аз участвах в похода и тържеството при производството на Валерий. Походът беше от гр. Грудово (гр. Средец) до Димитровград. Началник на ВВМУ тогава беше контраадмирал Емил Станчев.

*Валерий като курсант в
първи курс на Морско училище
с Пламен и майка си
в Морската градина*



Първата длъжност, на която служи, беше командир на Свързочната бойна част на хидрографния кораб на ВМС. След това служи на различни длъжности във ВМС и през 2000 г. се пенсионира. Вече споменах за обстановката в армията и флота през 90-те години. В резултат на различните реформи и съкращения бяха освободени много офицери от армията. След поредните изменения на законите се оказа, че той не съответства на длъжността, която изпълняваше. Той имаше военно звание „капитан III ранг“, а за тази длъжност беше определено звание „капитан-лейтенант“. Нямаше как да бъде назначен на длъжност, която не съответства на неговото звание и беше уволнен. Тогава беше на 41 години.

Добре беше, че заедно с курсантските години и офицерската служба, която имаше, му позволиха да се пенсионира. Тогава изискването беше, че право за пенсия се придобива при 20 години офицерски трудов стаж.

Но да се върнем малко по-назад във времето.

През 1989 г. на 11 ноември Валерий сключи граждански брак с приятелката си Цветелина Стоянова Чочева.

Така аз и жена ми станахме свекър и свекърва.

Това беше един много радостен ден за нас, роднините на младоженците, но най-вече за Валерий и Цветелина.

Помня, че сватбата направихме в ресторанта на последния етаж на хотел „Черно море“, откъдето имаше прекрасен изглед към морето.



*Лейтенант-инженер
Валерий Йотов*



11 ноември 1989 г.
Отляво надясно:
Пламен Йотов,
Юлия Йотова,
Иван Йотов,
Цветелина Чочева,
Валерий Йотов,
Златка Чочева,
Стоян Чочев,
Валентин Чочев

И каквито са законите на природата, на 12 септември 1991 г. се роди първият ни внук Иван, а на 22 март 1993 г. се роди и внучката Светлозара.



Иван Йотов младши



Светлозара

Радостта от раждането на внуците беше огромна и несравнима с нищо дотогава.

Годините минаваха. Животът ни се изпълваше с вълненията около израстването на внуците и тяхно обучение.

Иван завърши средно образование в Професионална гимназия по икономика „Д-р Иван Богоров“. След това постъпи във Варненския свободен универ-

ситет. Завърши семестриално по специалност „Право“. Той има разностранни интереси: компютри, рисуване, 3D оригами и др.

Светлозара завърши Първа езикова гимназия с немски и английски език. Постъпи във Варненския икономически университет по специалност „Международни икономически отношения“. Завърши университета през 2016 г. Тя е много организирана и целенасочена. Има разностранни способности. Когато беше в I клас, учителката казваше „Светла е перлата в короната на класа“.

През м. август 2016 г. тя замина за САЩ, гр. Сиатъл, по покана на приятеля си Джон Бубан, а на 10 октомври същата година те сключиха граждански брак.

Те се запознали, когато Светла през 2015 г. учи един семестър в Университета във Фрайбург, Германия, по програма „Еразмус“. Още докато Светла учеше в Икономическия университет, Джон идва два пъти на гости в България.

По-малкия ни син Пламен като завърши средно образование (IV езикова гимназия с руски език) също се ориентира да продължи обучението си в Морско училище. Ние с майка му не сме се намесвали в неговия избор.

*Пламен като курсант
в първи курс,
Валерий в пети курс
заедно с мен*



Той беше приет в специалност „Радиолокация“ през 1980 г.

Успешно се справяше както с ученето, така и военските си задължения.

Ще се отклоня малко и ще кажа, че аз, който през годините на учене на си-новите ни в Морско училище бях Началник на Учебния отдел, се намирах малко в деликатно положение. Аз исках това мое положение да не оказва никакво влияние нито на командирите, нито на преподавателите в отношенията им към тях. На командирите казвах, че ако за някаква постъпка може да не изискват от другите курсанти, към тях трябва да бъдат взискателни. Разбирах, че не е в тяхна полза да чувстват някакво особено отношение поради това, че аз съм в Морско училище. Мисля, че и те го разбираха.

Спомням си, че когато Валерий беше в първи курс, през втория семестър имаше изпит по висша математика при известния преподавател Георгиев (Жоро интеграла) и нещо не се представил както трябва. В деня на изпита Георгиев ме среща в коридора и ми казва „Капитан Йотов, на Валерий мога да пиша тройка, но този материал е важен и трябва да го научи по-добре.“ Аз

веднага му казах, че е по-добре да му пише двойка, да учи през лятната отпус-ка и да му бъде за урок.

Пламен се представяше много добре и в спорта, и в други дейности в училището. Тяхната рота (10 рота) имаха някакъв „късмет“ и още от първи курс стана, както се казваше „парадна рота“. Тя участва в посрещането на официални лица, в различни ритуали, паради и други подобни мероприятия. Това, заедно с още фактори беше важно в изграждането им като офицери.



*Лейтенант-инженер
Пламен Йотов*

Пламен успешно завърши ВНВМУ „Н. Й. Вапцаров“ през 1985 г.

Присвояването на първото офицерско звание (лейтенант) на техния випуск беше в гр. Сливница. Аз присъствах на тържеството, но не и в похода. Началник на училището беше контраадмирал Румен Попов.

Пламен започна службата си в брегово поделение на флота за радиоелектронна борба. Това определи неговата служба в бъдеще. Той завърши Военната академия „Г. С. Раковски“. След това беше командир на поделение във ВМС. Служи в Министерство на отбраната.

През 2018 г. при навършване на 56 г., съгласно Закона за въоръжените сили, беше освободен от военна служба със звание „капитан I ранг“.

На 23 юни 1990 г. Пламен сключи граждански брак с приятелката си Петя Георгиева Димитрова. Това беше забележителен радостен ден за нашето семейство, за семейството на снахата Петя, и разбира се, за Пламен и Петя и техните приятели.



*23 юни 1990 г.
Отляво надясно:
Иван Йотов,
Юлия Йотова,
Петя Димитрова,
Пламен Йотов,
Лилия Димитрова,
Георги Димитров*

Сватбата беше, където и сватбата на Валерий и Цветелина, в ресторанта на последния етаж на хотел „Черно море“.

Радостта ни с Юлия беше голяма, че както се казва, се задохнахме и двамата ни сина и че вече имаме две снахи и започнахме да чакаме внуци.

Искам да спомена, че с Юлия още преди женитбата на синовете ни бяхме решили, като се оженят, техните семейства да живеят отделно от нас. Нашият опит ни показваше, че така е по-добре преди всичко за тях, а и за нас. Така и стана и с двамата ни сина. От началото живееха под наем, а след това се сдобиха със собствени жилища.

Пламен и Петя живееха в района на лятно кино „Тракия“. Там на 15 юли 1993 г. се роди третият ни внук Жоро. Голяма помощ в отглеждането на Жоро оказваше майката на Петя, Лили.

Той растеше много живо и забавно дете. Спомням си, че и той като баща си не обичаше да ходи бавно, хванат за ръка. Баба Лили беше измислила да използва детска играчка, за да не бяга от нея. Това бяха пластмасови „белезници“, като единият край е на ръката на Жоро, а другият на ръката на баба Лили. С баба Лили още като малък Жоро пътува до нейното родно село Обнова, а също в с. Шипково в Троянския балкан и до други места.

Жоро тренираше плуване, а също така беше в детски отбор по водна топка, с който участва в различни състезания.

Той завърши Руската гимназия (133 средно училище „А. С. Пушкин“) в София, а сега учи във Варненския университет мениджмънт по специалност „Хотелиерство и ресторантьорство“. По време на обучението си проведе учебна практика в прес-



Жоро



Внуците заедно с баба и дядо

тижен планински курортен комплекс в Германия и в Тенерифе на Канарските острови.

Докато растяха внуците, с Юлия сме помагали в тяхното отглеждане, но постоянни ангажменти не сме имали. Освен заетостта ни с работа ние имаме разбиране, че е най-добре децата да растат с родителите си. До този извод дойдохме на основата на собствения опит по отглеждане на синовете ни. Въпреки това отношенията ни с внуците са били винаги близки и общуването ни с тях ни носеше и сега ни носи удоволствие и радост.

Освен работата, ученето на синовете ни и други неща от ежедневието ние отделяхме време и за разходки, срещи с приятели и близки, посещение на културни прояви, на обществени мероприятия и други развлечения.

Почти ежегодно сме ходили на почивка, главно в планинските курорти.

Първата ни почивка с Юлия беше наскоро след като се оженихме, в една военна почивна станция, ако може да се нарече така. Това беше в Орлино. Тогава това беше малко селце в Родопите до Сърница. Почивната станция беше в бунгала (ремонтирани), които са останали от немско летище по време на Втората световна война. Сега на мястото на летището е язовир Доспат.



Първата ни почивка в Родопите. Вляво на снимката съм аз, а до мен е Юлия

Общо в почивната станция бяхме 8 семейства. Запомнихме тази първа почивка с прекрасната планински природа, чистия въздух и приятно прекараното време с другите почиващи в станцията. Те всички бяха по-възрастни от нас, но се отнасяха с нас приятелски. Запомнил съм семейството на, ако не се лъжа, майор Бакалов от Военновъздушното училище в Долна Митрополия. Помня, че някой ни научи как да си изработваме различни неща от кората на борови клонки. Още пазим една малка къщичка, направена по време на първата ни почивка. Понякога с Юлия си спомняхме за тази първа почивка.

След това многократно сме били на почивка със синовете във вече новите военно-почивни домове по няколко пъти на Витоша, в Пампорово, на Боровец, в с. Рибарица, до Тетевен и дори в Курорта „Дружба“ („Св. Константин и Елена“) до Варна.

*Валерий, Пламен и Юлия
на Златните мостове
на Витоша*



От тези почивки имаме незабравими спомени. Предполагам и синовете. По време на тях винаги сме установявали нови запознанства, някои от които се превърнаха в приятелски отношения.

*Юлия на Черни връх,
Витоша*



През годините, докато служех в армията, имаше система на взаимен обмен на семейства за почивка между армиите на различни държави.

Принципът беше, че българският офицер плащаше издръжката на семейство от друга държава по време на почивката в България, а чуждестранният офицер плаща издръжката на българското семейство при почивката в неговата страна. Пътуването се поемаше от Министерството на отбраната.

Така ние с жена ми Юлия имавме късмет да почиваме през месец октомври на 1983 г. в Мозамбик и през юли на 1990 г. в Германската демократична република, малко преди присъединяването ѝ към Германската федерална република, или както се казва, преди обединението на Германия на 3 октомври 1990 г.

През 1983 г. аз кандидатствах за почивка в Куба, но ми съобщиха, че за Куба няма свободни места, и ми предложиха за Мозамбик, за където, доколкото разбрах, нямало кандидати. Ако не се лъжа, първата група български офицери, почивала в Мозамбик, е била през предходната година и тази дестинация не беше предпочитана.

Аз и Юлия решихме, че може би това е по-добре от Куба. Кога може да ни се удаде възможност за почивка в Африка, и то в Южната част на Африка?

Между другото в тези години в Морско училище се обучаваха курсанти от Мозамбик така, че имам, макар и бегла представа за тази държава. Разбира се, прочетох колкото можах да намеря материали за Мозамбик.

Няколко думи за Мозамбик.

Мозамбик е страна в югоизточна Африка, която граничи с Индийския океан на изток, с Танзания на север, с Малави и Замбия на северозапад, Зимбабве на запад и със Свазиленд и Южноафриканската република на юг. Дължината на крайбрежието на Мозамбик е близо 3 000 км. Затова климатът в северната и централната част на страната е субекваториален, а в южната – тропичен.



Карта на Мозамбик

В Мозамбик има два сезона: сух и дъждовен. Сухият сезон е от април до септември. Тогава температурите са по-ниски, максималните варират около 25 °C, а минималните са около 15 °C и валежите са значително по-малко, отколкото през дъждовния период. Дъждовният период продължава от октомври до

март, когато средните температури са около 31 °C и има значителни по количество валежи.

Днешните земи на Мозамбик са били открити от Вашку да Гама през 1498 г. и станали португалска колония през 1505 г.

През 1886 – 1893 г. границите на колонията са установени след съгласуване с Великобритания и Германия. През 1951 г. Мозамбик е обявен за португалска отвъдморска провинция.

След повече от 10 години въоръжена борба на 25 юни 1975 г. – след революцията в Португалия (април 1974 г.), по споразумение с новото португалско правителство Мозамбик е провъзгласен за независима република с президент Самора Машел. От 1979 г. правителството води въоръжена борба с антиправителствените сили.

Независимо от размирната обстановка в Мозамбик с жена ми с любопитство очаквахме предстоящото ни пътуване и почивка в тази загадъчна за нас страна.

Преди да пристигнем в София, ние не знаехме състава на групата. Първата ни среща беше в Международния отдел на Министерство на отбраната на ул. „Шипка“, където обикновено се извършва запознаване на групата с предстоящото пътуване и престоя на групата в съответната държава. Съставът на групата беше за мен, бих казал, малко неочакван и в някакъв смисъл леко притеснителен. Старши на групата беше началникът на Главно политическо управление на армията генерал-полковник Кирил Косев. В групата освен мен бяха още главният военен прокурор на армията генерал-лейтенант Димитър Капитанов, началникът на Школата за запасни офицери в гр. Плевен генерал-майор Гано Иванов и полковник Кръстю Кръстев от ВВС, за когото не помня на каква длъжност е бил тогава.

Оказа се, че генерал Косев е зает и затова така нареченият „инструктаж“ на групата генерали, офицери и техните съпруги ще бъде в неговия кабинет в Министерството на отбраната. Полковник Йонков от Международния отдел ни придружава в Министерството. Наложил се малко да почакаме в приемната на генерал Косев. Докато чакахме ние с Кръстев, като най-младши се оглеждахме и слушвахме. Направи ми впечатление генерал Капитанов, който се заговори с мен. Човек открит и с тънко чувство за хумор. Понеже чакахме в приемната около 20 минути, той се възмущаваше от това и ми каза засмян „За времето, докато чакаме, можеше да вкарам в затвора поне двама престъпници“. По-нататък с него имяхме много откровени от негова страна и интересни разговори.

До този момент аз не бях виждал отблизо генерал Косев. Първото ми впечатление беше, че е наблюдателен и внимателен в отношението си към нас. Разбира се, те с генерал Капитанов се познаваха много добре. Но мен ме виждаше за първи път.

В заключение на информацията за Мозамбик и предстоящото пътуване за моя голяма изненада генерал Косев обяви, условно казано, че „началник щаб“ на групата ще бъда аз. В първия момент малко се притесних. Аз не знаех какви

ще бъдат задълженията ми. Но после разбрах, че за всички формалности по пътувания, настанявания и плащания ще отговарям аз.

Пътуването до Мозамбик беше интересно, но трудно.

Излетяхме от София в 10.00 ч. със самолет ТУ-134 на БГА „Балкан“ и кацнахме на летището във Франкфурт на Майн в 12.30 ч. Не бях кацал на таква голямо летище. Чисто, подредено и добре организирано от гледна точка за пътниците. Ние останахме в зоната за транзитни пътници и изчакахме полета за Париж. Направи ми силно впечатление голямата военна американска база недалече от гражданското летище. Виждаха се големи военни самолети.

Чакахме в летището близо 5 часа и беше малко отегчително.

Излетяхме за Париж в 17. 10 ч. със самолет Боинг 737 на френските авиолинии. Полетът беше по-малко от час и кацнахме на летище „Шарл де Гол“. Това е най-голямото летище на Франция и се смята за второто по-големина в Европа, след „Хитроу“, Лондон.

Ние кацнахме в Терминал 1, а полетът ни за Мозамбик беше от Терминал 2. С автобус направо от самолета пътувахме до Терминал 2 и в залата за транзитни пътници изчакахме полета за Мозамбик.

На летището беше дошъл военният аташе на България във Франция подполковник Митков. Генерал Косев имаше дипломатически паспорт и излезе от зоната за транзитни пътници, за да се срещне и разговаря с него.

Точно в 21.00 ч. излетяхме със самолет „DC-10“ на Мозамбикските авиолинии за столицата на Мозамбик Мапуто. За времето това беше един от най-големите самолети в света за далечни полети. Самолетът, с който летяхме, беше за 280 пътници, но на борда бяхме около 100 пътници. Седалките бяха широки и удобни за седене и даже за спане. На един ред имаше 9 седалки. Пилотите бяха французи, а стюардесите мозамбикчанки.

Полетът беше много интересен. Въпреки че летяхме почти над целия континент Африка, през нощта беше интересно да се наблюдава небето с, като че ли, по-ярки звезди, отколкото се наблюдават от земята. Много интересно беше да се наблюдава изгревът на луната, а на сутринта и изгревът на слънцето. Иначе на земята много рядко се виждаха светлини от населени места. Особено в началото, когато летяхме над Сахара, с часове не се виждаше никаква светлина.

Полковник Кръстев, като човек, разбиращ от самолети и полети, ми каза, че нашият полет е в нарушение на някакви правила, защото по маршрута на полета няма резервни летища за кацане в случай на необходимост.

Между другото полети от Париж за Мапуто и обратно имаше само един път седмично.

Кацнахме на летището в столицата на Мозамбик Мапуто в 8.30 ч. местно време (7.30 ч. парижко време). Продължителността на полета беше 10.30 ч. Въпреки че имаше удобства за сън, трудно можеше да се заспи. Шумът от двигателите (3 турбореактивни двигателя) беше доста силен.

Като кацнахме, аз се чувствах почти нормално, но Юлия беше вдигнала кръвното налягане и общо взето не се чувстваше добре. Тя по принцип трудно понася пътувания, дори с автобус. Носехме си някакви лекарства и нещата се

оправиха. Другите съпруги от групата също не се чувстваха добре след продължителния полет.

Като си помисля, пътуването със самолета, колкото и да е трудно, е много по-приятно от плаване с кораб в бурно море.

Като влязохме в салона за пристигащи пътници, за наша голяма изненада никой не ни посрещна. Станало беше някакво недоразумение.

Случайно в залата беше един българин ветеринарен лекар, който е на работа в Мозамбик. Изглежда е чул разговора ни и дойде при нас. После позвъни в посолството и не след дълго време дойде посланикът ни в Мозамбик – другарят Таканяцов, с още двама души.

След това бяхме настанени в най-люксовия хотели в Мапуто „Полана“, в който отсядат само чужденци. Хотелът не беше нов, но условията в него бяха много добри. Към хотела имаше голям и красив парк с голям басейн и много цветя и зелени интересни дървесни видове.

*Юлия
в парка на хотела*



Първите ни впечатления от столицата бяха много добри.

Навсякъде се вижда влиянието на Португалия. Архитектурата на много от сградите е типично европейска. В града има разкошни вили и резиденции.

Помня, че като ученик в прогимназията по география учихме за различни държави в Европа. Силно впечатление тогава ми е направило написаното в учебника за Холандия. Освен всичко друго, за Холандия пишеше, че навсякъде се поддържа много чисто и че улиците в столицата се мият със сапун.

Посещавал съм досега няколко пъти Холандия, Белгия, Германия, Франция и други европейски държави, но никъде не видях да се мият улиците със сапун.

Но за голяма моя и на Юлия изненада видяхме как в Африка, в столицата на Мозамбик Мапуто, се мият улиците със сапунена пяна и вода. Това безспорно е останало също от португалците.

Говорейки за чистотата, си спомням, че силно впечатление ни направиха и децата. Даже и в най-изостаналите райони, за които ще напиша по-нататък, децата бяха облечени с чисти изпрани дрехи. Може да са закърпени, но бяха чисти. Още в много други неща се виждаше влиянието на Португалия и Европа.

Може би едно от най-силните неща, свързано с това, че Мозамбик е бил няколко столетия колония на Португалия, е фактът, че официален език в Мозамбик е португалският.

След почивката от дългото пътуване през първия ден на нашето пребиваване в Мапуту запомних отличното обслужване в ресторанта на хотела на обяд. Имаше богат избор на храни и напитки. Някои се опитаха да бъдат оригинални и поръчаха някои изглеждащи екзотични храни. Оказа се, че някои от тях не можеха да ги ядат и поръчаха нещо познато. В края на обяда, когато трябваше да разпиша фактурата за обяд, ми се сви сърцето, като видях каква е сумата.

Още през първия ден ни прие нашият посланик в Мозамбик. Разказа ни за ситуацията в страната и за някои опасности, които има във връзка с действията на антиправителствените сили в Мозамбик. Получихме подробна програма за посещението ни по дни.

На другия ден имавме официална среща с Държавния секретар на националната отбрана. При това посещение бяхме придружавани от, ако не се лъжа, началник-щаба на ВМС на Мозамбик капитан-лейтенант Антонио Мирейнджа. Той беше учил във Военноморската академия в Ленинград и много добре говореше руски език. С Антонио и семейството му, може да се каже, че станавме приятели. Той имаше няколкомесечно бебе, с което един път жена му беше дошла в хотела и се запознахме с нея. Жените много се радваха на бебето.



*Отляво надясно:
Генерал Капитанов
със съпругата си,
капитан-лейтенант
Антонио Мирейнджа
със съпругата си и
детето им, Юлия
и един от съпровожда-
щите ни мозамбиканци*

Антонио ни придружаваше през по-голямата част от времето на нашето посещение. Като морски офицери с него говорихме по много теми, в това число и по подготовката на морски офицери.

Нека не се приема като проява на расизъм или нещо подобно, но, предполагам, читателят знае, че местното население в Мозамбик са чернокожи. Срещат се и бели, главно португалци.

Честно казано, от началото аз и жена ми, предполагам и другите от групата, възприемахме хората, които ни помагаха при пребиваването ни в Мозамбик, малко по-особено. Много бързо обаче свикнахме и не ни правеше, поне на мен и жена ми, черният цвят на кожата на хората.

Всеки на тази земя е преди всичко човек, независимо от цвета на кожата си.

През цялото време на пребиваването ни придружаваха и се грижеха за нас няколко човека: Самуел, Ернесто и Роза, както и 2 – 3 шофьори. С тях имахме много добри отношения.

Вечерта на втория ден от посещението ни посланикът на България даде официален прием в посолството. На него присъстваха освен представители на Министерство на отбраната на Мозамбик и съветския военен съветник в Мозамбик генерал-лейтенант Крутов, както и други гости.

И по-нататък по време на пребиваването на групата към нас се проявяваше особено внимание. Разбира се, че това се дължи на генерал-полковник Косев, който заема такава висока длъжност в Българската армия.

Следващите 5 дена прекарахме в един курорт на брега на Индийския океан, Малогане, на около 120 км от Мапуто и на 30 км от границата с Южноафриканската република.

При пътуването ни до курорта, което беше по черни пътища с малък автобус, можехме да видим природата и малки населени места. Не ги наричам села, защото бяха по няколко колиби и дори някои живееха в отделни колиби на големи разстояния една от друга. Наричам жилищата колиби, защото това бяха жилища, построени от дървен плет и покрити със слама или клони от дървета. Нямаше много зеленина, а почвата най-често беше червен пясък. Независимо от това изглеждаше плодородна, защото около жилищата имаше засадена царевича и различни зеленчуци.

Бедността се виждаше във всичко – и в облеклото, и в храната, и в бита. Правеше впечатление, въпреки бедността, че повечето, макар и със стари и закърпени дрехи, те бяха чисти. Въпреки малкото вода, с която разполагат и в повечето случаи трябва да я носят отдалече, се поддържа чистота и в дома. По пътя спряхме и отидохме до една колиба, където имаше една жена и няколко деца. Пред колибата на дървена поставка бяха поставени измитите съдове да съхнат.

Видяхме, след това и почти навсякъде, където ходихме и дори в столицата, че почти всичко се носи на главата: съд с вода, продукти, дърва и всякакви други пакети и предмети.



Семейство пред своята колиба

Малогане е малък курорт на брега на океана. Всяко семейство беше настанено самостоятелно в бунгало. Вътре беше много чисто и с нормални условия за почивка.

При пътуването ни извън столицата и по време на престоя в курортните места винаги ни придружаваше кола с въоръжена охрана. Като пристигнахме в курорта, ни предупредиха да не се отдалечаваме сами от бунгалата, а също вечерта да пускаме завесите на прозорците и да затваряме вратите и прозорците.

До бунгалото, в което бяхме с Юлия, на няколко метра започваше джунглата с много буйна и гъста растителност. Наблизо имаше малка пътека, по която отнякъде в джунглата идваха местни жители за вода от единствената чешма в курорта. В бунгалата имаше ток и вода. Даже в бунгалото на генерал Косев имаше и вана.

Всичко наоколо беше необикновено и интересно.

Сутрините бяха много интересни с песните на многото и различни птици в джунглата.

Първия ден се разходихме по пясъка на брега на океана. Случихме времето на отлива и пясъчната ивица беше много широка, някъде до 200 – 300 метра. Направи ни силно впечатление, че много хора, предимно деца, събираха всякакви морски животинчета, останали на пясъка след отлива. Вероятно ги използваша за храна. Друго, което силно ни впечатли, че по-големите деца носеха на гърба своето малко братче или сестриче, завързано с някакъв плат.

Ние си направихме снимки с деца. Те, както тук, така и на другите места много обичаха да ги снимаме и да се снимат с нас.

Температурата на въздуха беше около 25 градуса и беше приятно за разходка. Казваха ни, че 2 години не е имало дъжд, но през нощта започна да вали и с малки прекъсвания вали през целия ден. Трябваше да стоим в бунгалата и като че ли друго нещо освен да играем на карти нямаше какво да правим. Някои си носеха книги и можеха да използват времето за четене. Юлия също беше си взела от България някаква книга и не скучаеше. Освен това жените, докато играехме карти, си намираха теми за разговори.

Антонио, Роза и Самуел ни учеха да играем някаква тяхна игра на карти.

Май че този ден с дъжда беше най-скучният за цялото ни посещение.

След дъжда времето малко се застуди и температурите паднаха до около 20 градуса. На следващия ден с прекъсвания преваляваше слаб дъжд, но това не ни попречи да се разходим до един по-голям курорт – Понта де Ора. Там имаше и постройки, малки хотели и беше доста оживено. Срещаша се и повече бели.

Разходихме се по брега до един неголям нос, от който се виждаше брегът на Южноафриканската република.

След обед вече нямаше дъжд и бързо се затопли времето. Решихме да се възползваме от плажа и да плуваме малко в океана, въпреки че имаше вълнение. Пясъкът на плажовете в Мозамбик е бял и приятен за лежане и препичане на слънцето. Нека да припомним, месец октомври съответства, да го кажем, на ранна пролет. Иначе през лятото е много горещо.

На мен, разбира се, като морски човек, ми беше интересно да плувам в океана, въпреки че имаше вълнение и сравнително силен прибой. Бях много внимателен, без излишно да демонстрирам, че не ме е страх от водата. Вълната много силно влачеше навътре в океана и освен това имаше много големи медузи. Макар и за кратко, но за първи път плувах в още един океан.

*На брега на
Индийския океан*



Забравих да кажа, че с нас през по-голямата част от пребиваването ни беше и една българска служителка в посолството, Дора. Много приятна и общителна млада жена, която знаеше отлично португалски език. С автобуса и пеш разгледахме района около курорта. Тук имаше много зеленина и особено ни впечатлиха кокосовите палми. Срещнахме една жена с три деца, едно от които носеше на гърба си. Разговаряхме с нея с помощта на Дора. Направихме си и снимки.

Неусетно минаха 5 дни и през последния ден ни предстоеше едно от най-силните преживяване в Мозамбик. Предстоеше ни посещение на най-големия резерват за животни в Мозамбик – Национален парк Горонгоза. Това е един от най-големите резервати в Африка. Може да се каже, Горонгоза е световно известен резерват. Неговата площ е повече от 3700 квадратни километра.

На територията на резервата има слонове, зебри, хипопотами, антилопи и други животни. Има хищници като лъвови, леопарди, чакали, хиени и други, а също така змии, големи гущери, костенурки и нилски крокодили. Резерватът е рай за птиците. В него има близо 400 вида птици и рядко срещани пеперуди.

Сутринта станахме в 3.00 ч., за да може да пристигнем в резервата преди изгрева на слънцето. Пътувахме със специална 10-местна кола с висока проходимост. Понякога се придвижвахме без път по поляните. Съпровождаше ни освен въоръжената охрана и стрелец със специално голямокалибрено оръжие за защита от животни.

При разходката слизахме от колата само няколко пъти. Видяхме големи ята розово фламинго, газели, хипопотами, зебри и други животни.

Посетихме местност, където има много слонове. Спряхме сравнително далече от едно голямо стадо. Излязохме от колите и правихме снимки. Някои, аз не бях сред тях, неблагоприятно решиха да отидат по-близо. В стадото имаше и малки слончета. По едно време слоновете започнаха неспокойно да се движат и събраха в средата на стадото малките слончета. Като видя това поведение на слоновете, стрелецът (егерът) започна да вика нещо на висок глас на Антонио. Заповядаха веднага да се качим на колите и бързо напуснахме място.



*Слоновете
застрашително
обкръжиха малките
слончета*

Аз попитах Антонио какво става и той ни разказа, че когато някои от нас се отделиха от групата и отидоха по-близо към слоновете и понеже духаше слаб ветрец към слоновете, те са подушили нещо чуждо и са решили, че то е опасно за малките слончета. Затова са предприели действия да ги защитят. Егерът е видял, че слоновете са разперили ушите си и повдигнали нагоре зъбите си. Това било признак, че ще нападат опасните за тях обекти, т.е. нас. Стрелецът и шофьорът бяха силно уплашени.

Разказаха ни, че е имало случаи, при които слоновете нападат хора, „скри-ли“ се в кола, и смачкват колата. Ако се опиташ да бягаш, слоновете ще те настигнат. Те бягат много бързо, особено като наберат инерция. Аз се опитах да се пошегувам и попитах Антонио какво би правил, ако ни бяха нападнали слоновете. Той ми отговори, че ще бяга на зигзаг и ще търси дебело дърво да се качи на него.

Всички бяхме силно впечатлени от този потенциален инцидент и дълго го коментирахме.

Друго преживяване имаме и при посещението на едно езеро, в което имаше крокодили.

Обясниха ни, че имаме късмет да видим крокодилите, като се движим пеш по брега. Това е така, защото, когато има облаци, крокодилите не излизат на брега. Когато има слънце, те излизат да се пекат на брега и при появата на опасност бързо се прибират в езерото и ако видят опасни обекти, се опитват да ги захаят и да ги отмъкнат във водата.

Въпреки че нямаше слънце, беше създадена организация за движението ни пеш по брега. Напред на определено разстояние вървеше стрелецът, който се оглеждаше внимателно и държеше пушката си готова за стрелба. Отзад вървяха двама от въоръжената охрана.

В езерото се виждаха гърбовете и част от главите на крокодилите, които плуваха по няколко в група или отделно. Те бяха 5 – 6 м дълги. На мен ми заприличаха на големи дървени трупи.

Разказваха ни, че е имало случай, особено при силно слънце, крокодил, излязъл на брега, при усещане на опасност да откъсне крак на човек или да го завлече в езерото.

В Горонгоза. На преден план е Юлия, а зад нея е Роза, момичето, което ни придружаваще през цялото време



Движихме се около час и след това малко изморени и пълни с впечатления от видяното и преживяното се качихме в колата и потеглихме за Мапуто.

Както на отиване към курорта Малогане, така и обратно с ферибот недалеч от Мапуто пресичахме голяма река, която тече през териториите на няколко държави.

На палубата на ферибота при връщането ни в столицата.

Отляво надясно: Ламбуша, съпругата на ген. Косев, Юлия, съпругата на полк. Кръстев, Иван Йотов, Юлия Йотова и двама пътници от ферибота



[За да продължите натиснете ТУК](#)